

Utbildning och arbetsmarknad
Daniel Berr
J. Henrik Bergström

Villkor för deltagande i Styrning och ledning matematik

Bakgrund SKL Matematik PISA 2015

Inom ramen för SKR:s stora satsning Matematik PISA 2015 (åren 2012-2016) identifierades nya utvecklingsområden då det i de inventeringar som gjordes visade sig att ämneskunskaperna varierar bland de behöriga lärarna som undervisar i årskurs 1-3; och så även kunskapen om hur lärande och undervisningen i matematik organiseras för de yngre eleverna. Under den tid satsningen pågick var även omsättningen inom ledningsnivåerna hög i de deltagande kommunerna, vilket skapade stora utmaningar för såväl styrning som ledning.

Styrning och ledning matematik

Arbetet syftar till en samlad kompetens- och organisationsutveckling som ska ge långsiktiga effekter på lärares kollegiala lärande och på elevers matematikkunskaper. Genom deltagande i satsningen förväntas ett antal lärare i kommunerna förändra sin undervisning i matematik. För att göra en sådan förändring möjlig och hållbar är det centralt att, förvaltningens och skolledningens stöd och organisering runt denna professionsutveckling, är välplanerad och förankrad. Därför vill SKR bidra till att kommunerna utvecklar strukturer och arbetssätt för detta. Samtidigt kan SKR:s upplägg av satsningen ses som en modell för förbättringsarbete inom svensk skolväsende.

Villkor för deltagande

Den politiskt ansvariga ledningen avger i och med undertecknandet av anmälan en avsiktsförklaring att förbättra matematikundervisningen för sin kommuns yngsta elever.

Varje kommun ska utse en *processledare*. Processledaren ansvarar för kontakterna med SKR/NCM samt andra kommuners processledare, planerar och genomför nätverkskonferenserna. Processledaren företräder kommunen vid de återkommande processledarträffarna som samordnas av SKR. Processledaren måste vara insatt i det pågående utvecklingsarbetet i den egna kommunen, därför bör processledaren ingå i eller stå i mycket nära kontakt med förvaltningsledningen

Varje deltagande kommun ska inför läsåret 2022/2023 ange tydliga målsättningar för sin egen satsning gällande det fortsatta arbetet. Deltagande kommuner ska aktivt delta i de olika mötesplatserna inom SKR:s Matematiksatsning, vara villiga att fullfölja satsningen till 2023 och även ta ett visst ansvar i ett läge där fler kommuner ansluter sig. Övriga villkor och principer för deltagandet anges nedan.

Styrning och ledning

SKR har sammanfattat slutsatserna från den senaste skolforskningen samt beprövade erfarenheter från större utvecklingsarbeten och projekt. Dessa utgör utgångspunkten för arbetet med styrning och ledning. Deltagande kommuner prövar sin egen Styrning och ledning med fokus på lärarnas professionsutveckling i matematik, utifrån nedanstående framgångsfaktorer/satser:

Gemensam ledning:

Ledningsnivåerna är sammanlänkade och tydligt ansvarsfördelade
Det finns gemensamma och förankrade mål

Gemensam värderingar:

Höga förväntningar på alla elever och övriga
Organisering för likvärdighet
Samsyn kring utveckling av undervisningen

Gemensamma rutiner:

Det finns fungerande rutiner för en systematisk uppföljning och återkoppling
Det finns fungerande rutiner för att fånga upp elever i behov av stöd

Arbetsätt

Den högsta politiska ledningen i varje kommun tar ansvaret för resultaten i skolan, och att alla nivåer och aktörer i kommunerna involveras, förutom den politiska, också förvaltningsledning, rektorer och lärare, de senare också via sina fackliga organisationer.

Omfattningen av satsningen vid start avgör respektive kommun men målsättningen bör vara att alla kommunens grundskolor f-3 ska involveras. SKR vill bidra till att kommunerna utvecklar strukturer och arbetsätt som leder till förbättrad matematikundervisning så att de yngsta elevernas kunskaper ökar. Styrning och ledning är centralt för att styra och hålla fast en förändring.

Nätverkskonferenser

Konferenserna inom Styrning och ledning matematik har alla karaktären av att vara väl förberedda arbetande sammankomster där samtliga nivåer i kommunen är företrädare (politiker, förvaltningsledning, rektorer och lärare). Relationen mellan NCM och SKR är att NCM har sin tyngdpunkt i matematik och didaktik och SKR i SKR:s satser om Styrning och ledning som också blir utgångspunkter för det gemensamma arbetet på nätverkskonferenserna.

Det arbetsätt som eftersträvas är kritiska vänner där var och en bemödar sig att ta del av andras idéer och planer och att ge sina synpunkter på dessa, såväl som att dela med sig egna idéer och tankar för att få återkoppling. Såväl inskickade underlag som konferensinnehållet ska dokumenteras för att göras tillgängligt på den digitala mötesplatsen.

Den vanligaste arbetsformen är samtal och arbete i blandade grupper. Redovisningar och reflektioner från företrädare från deltagande kommuner ska uppmuntras och kanaliseras via kommunernas processledare som svarar för konferensernas innehåll tillsammans med SKR och NCM. Eventuell extern medverkan vid konferenserna för att ge kommunerna maximalt stöd i sina satsningar avgörs också av processledare tillsammans med SKR och NCM.

Lärarnas kompetensutveckling

Kompetensutvecklingen syftar till att göra lärarna skickliga att genomföra undervisningsmodellen med hög kvalitet. Innehållet i undervisningsmodellen är knutet till området taluppfattning.

Arbetet syftar också till att etablera rutiner för den ständiga kompetensutveckling som är en förutsättning för upprätthållande och utveckling av undervisning av hög kvalitet.

Kompetensutvecklingen i satsningen bygger på kollegialt lärande utifrån några grundläggande principer:

- Kompetensutvecklingen baseras på gemensamma och delade erfarenheter av specifik undervisning
- Kompetensutvecklingen sker i grupper med 3-5 lärare som alla arbetar i samma årskurs och genomför samma undervisningscykler i gemensam takt
- Gruppens medlemmar träffas regelbundet för möten i nära anslutning till genomförda undervisningscykler
- Observationer av genomförd undervisning, genom filmning eller klassrumsbesök, kan vara ett inslag i kompetensutvecklingen

Arbetet i grupp stöds av ett kompetensutvecklingsmaterial som knyts till varje undervisningscykel. Kompetensutvecklingsmaterialet kommer att bestå av instruktioner, samtalsfrågor och aktiviteter som lyfter fram väsentliga aspekter i varje undervisningscykel. Det kommer också att innehålla stöd för lärares egen utveckling av förståelse för den matematik som undervisningen handlar om. Materialen kommer att vara nära kopplade till det faktiska undervisningsinnehållet i varje cykel.

Arbetet i grupp stöds även av en handledare som ska delta i gruppens möten och leda samtalen. Handledaren behöver ha egen erfarenhet av undervisningsmodellen, och för övrigt vara skicklig i att stötta kompetensutvecklingen. De handledare som ska stötta det kollegiala lärandet behöver i sin tur stöd i form av nätverkande med andra handledare, egen kompetensutveckling i matematik och handledarskap samt handledarutbildning. Undervisningsmodellen fokuserar taluppfattning och tals användning, vilket är ett dominerande matematikområde i f-3, och kommer att ta drygt hälften av undervisningstiden i anspråk. Övrig undervisningstid måste lärare själva ta ansvar för och se till att täcka kursplanens hela matematikinnehåll.

Kostnader

Kostnad för deltagande är 100.000 kronor per år. Avgiften inkluderar processledningsstöd, lärarhandledningar, kompetensutvecklingsmaterial samt handledarutbildning för ett flertal personer. Arbetet med implementera undervisningsmodellen förväntas pågå i 2,5 år med start i september 2021. Den totala kostanden uppgår således till 250.000kr. Under den tiden kommer SKL och NCM att finnas med som aktiva parter och stöd.

I ett läge där konferenser kan genomföras som fysiska träffar kommer konferenskostnaderna inklusive logi för maximalt fem nätverkskonferenser (för sju personer) och åtta planeringskonferenser (för processledaren) bekostas av respektive kommun. Den normala längden på konferenserna är ett tvådagarsinternat. Processledarna, SKR och NCM kommer överens om eventuella ändringar av upplägget.

Dokumentation

Varje deltagande kommun ansvarar för att dokumentation görs av de egna insatserna. SKR ansvarar för att dokumentation från de gemensamma mötesplatserna sker och tillhandahåller en digital plats för deltagande kommuners dokumentation.

Information

Utifrån tillgänglig dokumentation från satsningen och övriga relevanta uppgifter svarar SKR för att maximal uppmärksamhet ges åt satsningen under de år den pågår. Även här är det av helt avgörande betydelse för satsningens framgång att högsta ledningen för SKR är synlig och tydlig i sitt engagemang, liksom ledningen för alla deltagande kommuner.